

jeti, da se je ta tujka pozneje mogla odcepiti od besedice po ter osnovi gan dati samostojnost. Kder se torej snov gan kaže nezložena ali zložena z drugim razmernikom, smemo soditi, da tamkaj mora imeti v domačem jezici koreniko. Dalje vidimo, da ta beseda znači nečistoto, gnusobo, nesnago: strsl. *поганъ* adj. *impurus*, *поганити* profanare; nsl. *pogan* vrag *spiritus immundus*, opoganiti se *stercore inquinari*, ganoba schande; blg. srb. *pogan impurus*, *poganiti polluere*, *pogan f. stercus* — v tem poméni rabi *pogan* (*excrementa*) tudi Kurelcu v spisi: imena vlastita i splošna domačih životin, — *malorus. pohanyj sordidus*, let. *gânit maculare* itd. (Kon. prih.)

Za poduk in kratek čas.

Pisma in časniki v Avstrii.

Drugi zvezek knjige „Statist. Jahresb. der öster. Monarchie“ za leto 1865 popisuje število pisem in časnikov našega cesarstva tako-le:

Na vsako glavo so se v tem letu štela skor 3 pisma, — šlo je namreč 1865. leta po pošti 96 milijonov in 215.510 pisem, in pa 1 časnišk list, kajti vseh listov skupaj je izšlo 37 milijonov in 24.343. To število pa velja le po čez šteto, po posameznih deželah našega cesarstva je v tem razloček. V Avstrii pod Anižo je zavoljo Dunaja prišlo 12 pisem in 9 listov na vsakega človeka, — v Avstrii nad Anižo, na Salcburškem, Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem, Tirolskem in Českem med 3 in 4 pisma in pol do 1 lista, — čez eno pismo, vendar pa ne 3 pisem se je na enega človeka štelo na Marskem in Šlezkem, na Dalmatinskem, Ogerskem, v Galicii, Bukovini, na Hrvaškem, Slavonskem in v vojaški Granici; — še eno pismo pa ni prišlo na enega človeka na Erdeljskem; na Hrvaškem in Slavonskem pa se je bralo najmanj časnikov; še le na 100 ljudi so se šteli 3 listi, na Ogerskem na 60, na Marskem, Šlezkem, v Galicii, Bukovini, Dalmaciji na 25, na Erdeljskem na 10.

Kako pa je to v družih državah? Na Pruskem štejejo na enega človeka leto in dan 7 pisem in 4 časniške liste, — na Francozkem 8 pisem in 6 listov, — na Angležkem 20 pisem na vsakega človeka leto in dan.

Kakor se telesni napredek dežele sodi po tem, ali se več ali manj mjila (žajfe) porabi v tej ali uni deželi, tako se tudi družinski (socijalni), trgovski in politični napredek sodi po številu pisem, ki se leto in dan pišejo v tej ali uni deželi in po številu časnikov. — Tedaj tudi po tem merilu nismo Slovenci tako zadej v omiki, kakor bi nas radi imeli nekteri — prijatli naši.

Kratkočasno berilo.

Francozi v Bobovcu.

Burka za kratek čas.

Spisal Š a k.

(Dalje in konec.)

Morebiti so prinesli vjeti desertérji seboj duha „modernskih idej“, kajti dvignila je zdaj huda opozicija v zboru svojo glavo, in pokazala bobovskim oblastnikom močne rogove. Cvet te „radikalne“ stranke bilo je mlajše pleme fantov in novih gospodarjev, kateri bi tudi radi govorili in odločevali v srenjskih zadevah. Očete osupnila je ta poprej nevidena in neslišana prikazen, in nektare zgrabi pravična jeza. Šment si ga vedi, kakov bi bil konec tega pričkanja in prepiranja,

ako ne bi imel Bobovec moža, kakoršnega bi bilo dan danes treba v marsikterem deželnem zboru: groznega vekača! In ta ni bil nikdo drug ko bobovski mlinar, mesar in krčmar v eni koži: Lukež Kozel. Ta okrogli velikán razpel je zdaj svoja široka usta, in prevpil z oroslanskim glasom ves možki in ženski spol, kričé: „Tiho, jezike za zobe! Naj izrečejo oče župan prvi svojo misel!“ — Ves zbor odreveni in potihne, ko bi ga z vodo polil. Ali županu zvonile so mlinarjeve besede zelo sladko po ušesih. Stori tedaj skupščini v imenitnem govoru svoje predloge: naj bi se zoper nove napade sovražnikov oborožilo vse, kar je človečjega od desetega do šestdesetega leta (tedaj gotovo „allgemeine Wehrpflicht“); naj bi se podarilo petim junakom vsakemu po pet kokoši, dve puri in bokal repnega semena; naj bi se — — — tretjič?

Zastran vjetih Francozov Habzek ni vedel nobene umne povedati. Prva dva predloga sprejel je zbor „per acclamationem“, k poslednjemu pa je vpilo mnogo glasov: „Na kol z divjaki!“ Mnogo drugih kričalo je: „Pretepimo in spodimo jih tjé, odkoder so se priklatali.“ Dideldidajček pa je djal: „Nak, ne bodimo bedaki, če jih spodimo, yrnejo se morebiti kmalu z vso vojsko k nam nazaj. Čujte, mrcine redili so se zdaj z našimi purani, naj še pokusijo naš bob; dokler ne gré sovražnik iz dežele, podržimo jih v luknji! Potem pa jih pošljimo cesarju, gotovo nam bo za naše junaštvo podelil kak zlat križec, ali nas bo oprostil dač!“ Z veselimi „pravo“-klici sprejeli so Bobovčani ta nasvet, zvitemu lončarju pa se je dozdevalo skoraj, da že vidi na svojih prsih bliščečo svetinjo. S tem sklepom končal je zbor, in osoda vjetih deserterjev bila je odločena.

Mislím, da ti je, slovenski bralec, znana ona baža sočivja, ki jej pravimo bob; bob je na Slovenskem narodna jed in oblizek. Ko sem še pasel krave, moral sem ga pod streho spraviti vsak ubog dan precejšnjo skledo, če ne, bilo je za mene gorjé! Da, Slovenci imamo toliko boba, da ga mečemo dostikrat v steno, na priliko v liberalnem (!) graškem deželnem zboru. To žalostno národno jed, ustvarjeno le za debele močne želodce Slovencev, kako bi jo prebavil tenek olikan francozki želodec? Bila je tedaj najhujša muka in kazen jetnikom, ne mogel bi jim hudobnež Dideldidajček večé zmisлити.

Ko je postavila prvíkrat županovka pred brkaste deserterje veliko skledo mastno zabeljenega boba, se ga nobeden doteknil ni; al žugajoče puške in kose strazarjev podučile so jih, da tū ni šale, ampak da velja: jej tiček ali pogini! Začnejo tedaj po skledi rovati in počasoma požirati, pa gorjé — obotavljalo se jim je! Kaj je bilo neusmiljenim Bobovčanom za to mar? Ravnali so se po načelu: Kdor se med volkove podá, mora ž njimi tuliti. Hudo siljenje in strah za zdravo kožo storila sta, da so čez dobro uro Francozi skledo imeli prazno, — trebuhe pa preobložene — napete! In kakošni še so bili le nasledki tega obeda!! — V Bobovcu ni bilo pa nikoli toliko krohota in smeha, ko ta dan.

Drugo poldne pričakovali so jetniki nove jedi, toda ukanili so se! Prišla je sopet skleda debelega boba. To videče, popade jih jeza in obup. Jamejo rjoveti, kričati in divjati, da je naše vaščane obšla groza in so jih ukrotili le z največim trdom. Premagani in trdno zvezani brkači, spoznavši, da je prazen vsak upor, vzamejo slednjič sopet svoje žlice, in hitreje ko prejšnji dan, izpraznili so skledo. Enaka godila se jim je odsihmal vsako poldne, in čuda! čedalje bolje dišal jim je bob, — v štirinajstih dneh so mu bili popolnoma privajeni! To se je Bobovčanom jako dopadlo, in oledali so jim žalosten stan v marsikterem oziru. Bobov-